

РЕЦЕНЗИЈА

НА КНИГА ВО КОАВТОРСТВО НА Д-Р БОРКА ТУШЕВСКА, Д-Р КРИСТИНА МИШЕВА, Д-Р ОЛГА КОШЕВАЛИСКА, ДОЦЕНТИ НА ПРАВНИОТ ФАКУЛТЕТ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП

Со Одлука број 1102-120/20 од 10.5.2017 г., Наставно-научниот совет на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип на својата 148. редовна седница, одржана на 9.5.2017 г., ги избра рецензентите:

- д-р Јован Ананиев, редовен професор на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип;
- д-р Ана Никодиновска-Крстевска, доцент на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Со горенаведената Одлука, рецензентите добија задача да изготват и достават писмена рецензија на книгата со наслов „Практичната настава на студентите во Република Македонија - предизвици и перспективи на студентите од правните факултети“. Комисијата во горенаведениот состав со внимание го прегледа трудот и на Наставно-научниот совет му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Книгата насловена како „Практичната настава на студентите во Република Македонија - предизвици и перспективи на студентите од правните факултети“ вклучува повеќе аспекти на истражувањето на оваа проблематика. Во книгата авторите се фокусирале на практичната настава на студентите, од перспектива на правната рамка во Република Македонија, потребите на стопанството и јавниот сектор и перцепциите на студентите за придонесот на практичната настава кон поефикасното проучување на практичната димензија на соодветната проблематика на студирањето.

Базирајќи се на овој пристап на истражување, книгата содржи интердисциплинарна димензија, со акцент на правната компонента, и утврдувањето на предностите и слабостите на концептот на практичната настава, предвиден согласно со постојната правна рамка и воспоставената практика во Република Македонија.

При изработката на трудот, авторите ја поставуваат структурата на книгата, на начин што секоја поединечна глава обработува засебно прашање, најавувајќи ја проблематиката во наредната глава и, истовремено, следејќи ја главната цел на истражувањето, т.е. анализата на поединечните резултати и нивно доведување во врска со заклучокот од проучувањето на дадената тематика.

Авторите на трудот успеале во настојувањето да ги опфатат суштинските прашања кои треба да дадат одговор на однапред поставената цел на истражувањето, и тоа: согледувањето на предностите и слабостите на концептот на практичната настава во Република Македонија, од перспектива на студентите од правните факултети и анализата на предизвиците и перспективите на ова поле, што би било во функција на прецизното интервенирање во конкретни сегменти за подобрување на постојниот концепт на практична настава. Од структурата и содржината на трудот јасно произлегува дека резултатите содржани во ова истражување можат да бидат предмет на интерес на повеќе субјекти, и тоа како од сферата на високото образование, така и во сферата на јавниот и приватниот сектор. Сепак, авторите на трудот најмногу се задржале на проучувањето на концептот на практична настава, во функција на универзитетите, т.е. правните факултети во Република Македонија.

Податоци за обем на книгата: Книгата за практичната настава на студентите од правните факултети во Република Македонија има 95 страници напишани во А4 формат, со фонд на букви Ариел и големина на фонд 11. Обемот и содржината на книгата во целост кореспондираат со структурата на трудот и анализата на ова прашање во еден поширок општествен контекст.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Според сознанијата на Комисијата, книгата претставува оригинално научно дело, на тема што досега не е обработувана, според поставената структура и обем, и од перспектива на студентите од правните факултети на државните и приватните универзитети во Република Македонија.

Краток опис на содржината: Текстот содржан во рамки на книгата е структуриран во четири глави, во рамки на што се содржани неколку поглавја што подетално ја обработуваат секоја поединечна глава. Структурата на книгата е скицирана на начин што се опфатени повеќе аспекти на истражувањето на ова тема, водејќи смета да читателот првенствено се запознае со основните концепти кои повеќе или помалку се однесуваат на оваа проблематика и тоа практиканство, волонтерство, практична настава, бизнис сектор, јавен сектор, вработени во јавната администрација итн. Во секоја наредна глава авторите се зафаќаат со истражувања за конкретни прашања во полето на практичната настава, презентирајќи резултати од истражувањето спроведено врз сите фактори на влијание на состојбата на ова поле. Врз база на ова, во книгата се направени истражувања на конкретни прашања од перспектива на повеќе субјекти и тоа: вработените во јавниот и приватниот сектор, вработените во бизнис секторот, студентите, универзитетите итн. На крај, секое од поединечните истражувања е доведено во врска со сумарните заклучоци елаборирани на крајот од книгата.

Глава прва, насловена како *Концептот на практиканство и односот со бизнис секторот во Република Македонија* ги елаборира основните концепти и поими кои навлегуваат во оваа проблематика и кои посредно или непосредно се одразуваат на состојбата на практичната настава. На почетокот од првата глава, авторите на концизен, јасен и прецизен начин ги истакнуваат разликите помеѓу статусот на студент на време на практичната настава во рамки на првиот циклус на студии, статусот на практикант во смисла на законските прописи од областа на трудовото право, статусот на волонтер итн. Во оваа глава авторите се фокусираат на еден сегмент од високообразовните политики во Република Македонија, што го вклучуваат и концептот на практичната настава. Како дополнување на ова теоретско истражување, во оваа глава е содржана и практична димензија на истражувањето на оваа проблематика, со фокус на прашањето за кадровските политики на малите и средни носители на бизнис активности, и тоа во Источниот плански регион на Република Македонија. На почеток од практичното истражување на тематиката содржана во првата глава од книгата авторите истакнуваат дека податоците се сумирани од компаниите основани во Источниот плански регион на Република Македонија.

Во првата глава авторите ги поставуваат прашањата за анализа на една поширока основа, вклучувајќи ги и прашањата за кадровските потреби на малите и средни носители на деловни активности, комплементарноста на студиските програми на приватните и државните факултети со потребите на бизнис секторот во Република Македонија и, конечно, перспективите за развој на овој концепт на практичната настава, негово усовршување и унифицирање со европките и светските наставни програми.

Во втората глава со наслов *Практичната настава на правните факултети низ призмата на приватниот и државниот сектор во Република Македонија* авторите разработуваат повеќе прашања кои се во корелација со практичната настава на правните факултети, согледана преку перцепциите и ставовите на приватниот и државниот сектор во Република Македонија. Во рамки на оваа глава, авторите особено внимание посветуваат на важечкиот правен режим во Република Македонија, што го уредува ова прашање, и на компаративните аспекти водејќи сметка за поимањето на основните концепти во одделни други правни системи. Со употреба на компаративниот метод, авторите прават споредбено-правна анализа на решенијата, истовремено анализа на релевантните прописи во Република Македонија, согласно со нивната хиерархиска поставеност. Во оваа глава од книгата посебно се анализа Законот за високо образование на Република Македонија, Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации на Владата на Република Македонија, актите за основање на приватните и државните универзитети, правилниците за студирање на прв циклус студии на универзитетите и правилниците за внатрешна организација на единиците во рамки на универзитетите. Во низата правни извори, авторите ставаат акцент на правилниците и процедурите за изведување на практична настава

на правните факултети во Република Македонија, анализирајќи ги споредбно правно воспоставените концепти на поединечните единици во рамки на универзитетите.

Како дополнување на втората глава, во посебно поглавје од книгата, авторите ја анализираат улогата и значењето на приватниот и државниот сектор во спроведувањето на практичната настава на студентите од правните факултети во Република Македонија. За потребите на темелно истражување на овој сегмент од практичната настава, авторите се посветуваат на прашањето за обемот, содржина и квалитет на практичната настава (едукација) на релеватните институции од перспектива на ставовите на студентите од правните факултети, и влијанието на практичната настава врз идните професии и вработувања на студентите на правните факултети во Република Македонија. Низ призма на овие две прашања, авторите ги елаборираат клучните фактори на влијание на состојбата на ова поле.

*Во третата глава со наслов **Посветеноста и пристапот на студентите од правните факултети во реализирањето на практична настава во приватниот и јавниот сектор во Република Македонија*** авторите се фокусираат на анализирањето на прашањето за посветеноста на студентите од правните факултети и нивната перцепција и пристап спрема практичната настава за време на првиот циклус студии. Ова прашање е предмет на анализа од повеќе аспекти. Во оваа глава првенствено се истражува пристапот на студентите спрема практичната настава, согледувано преку ставовите на субјектите каде што студентите ја реализираат практичната настава. За таа цел, во овој сегмент од трудот, авторите спроведуваат практично истражување врз ставовите на банкарскиот сектор, правосудните органи, приватните фирми, институциите со јавни овластувања и други органи каде што студентите реализираат практична настава. Преку анализа на оваа димензија, во овој сегмент се презентирани резултатите за тоа колку студентите се посветени на практичната настава. Во интерес на добивањето на релеватни податоци за ова прашање, авторите ги вклучуваат прашањата за временската рамка на реализирање на практичната настава, присуството на студентите во институциите каде што ја реализираат практичната настава, надзор и мониторинг врз практикувањето на студентите и редовноста на студентите за време на реализирањето на практичната настава.

Во вториот дел од третата глава, авторите го обработуваат и прашањето за правната основа на ангажирање на студентите од правните факултети и институциите од јавниот сектор, т.е. малите и средни трговски друштва основани на територијата на Република Македонија.

Во четвртата глава насловена како *Современите тенденции на практичната настава на студентите од правните факултети во Република Македонија* авторите ги анализираат перспективите на постојниот концепт на практична настава во Република Македонија, достапноста на институциите за практична настава на студентите на правните факултети, предностите и слабостите на практичната настава што се спроведува во јавниот наспроти приватниот сектор, факторите на влијание и подобрување на состојбата во полето на практичната настава. Конечно, во оваа глава од книгата се анализирани ставовите и перцепциите на студентите во однос на концептот на практична настава и достапноста, релевантноста и посветеноста на институциите од јавниот сектор и компаниите од приватниот сектор во поглед на практичната настава. Последново прашање авторите го доведуваат во врска со концептот на „корпоративната општествена одговорност“ и на тој начин ја заокружуваат сликата за факторите на влијание и улогата и значењето на сите релеватни фактори на состојбата на практичната настава на студентите на правните факултети во Република Македонија.

Во целокупното истражување во книгата, авторите доминантно се користат со аналитичко-дескриптивниот метод на анализа на проблематиката и на тој начин успеваат поединечните заклучоци од секоја глава на трудот да ги доведат во врска со главниот заклучок на темата. Покрај ова, во трудот се користи и компаративниот метод на анализа и се презентирани споредбно правни решенија во функција на утврдувањето на позицијата на концептот на практичната настава во Република Македонија. Во заклучоците од трудот, авторите се користат со методот на индукција и дедукција. Иако во одреден сегмент истражувањето е ограничено само на малите и средни трговски друштва од Источниот

плански регион, авторите презентираат една нова методологија на истражување на ова поле, истовремено на микро ниво ја елаборираат состојбата на ова поле, што исто така има исклучително битно значење за проучувањето на оваа проблематика.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Материјалот анализиран и елабориран во книгата со наслов „Практичната настава на студентите во Република Македонија - предизвици и перспективи на студентите од правните факултети“ претставува оригинално научно дело, што ги исполнува критериумите на научна книга согласно со правилникот за издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Според структурата, содржината и обемот на проучување на оваа проблематика, оваа книга ги задоволува критериумите за да се квалификува како оригинално научно дело. Авторите во трудот успеале на концизен, прецизен и јасен начин да презентираат повеќе аспекти на материјата за практичната настава, земајќи ги предвид речиси сите релеватни фактори на влијание на состојбата на ова поле. Со фокус на практичната димензија на истражувањето, а без игнорирање на теоретските аспекти на анализа на оваа тематика, авторите успеале да создадат системско дело што несомнено придонесува кон согледувањето на состојбата на ова поле и утврдување на сегментите во кои нужно треба да се интервенира со цел да се надгради постојниот концепт, т.е. да се усогласи со европските концепти на практична настава на правните факултети.

Земајќи го предвид сето наведено, на мислење сме дека овој труд ги исполнува критериумите и стандардите да се квалификува како научна книга. За таа цел, на Наставно-научниот совет на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип му предлагаме да ја усвои оваа рецензија и да го одобри издавањето на ова книга во е-библиотека на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, како електронска рецензирана верзија на научна книга.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Јован Ананиев, с.р.
Доц. д-р Ана Никодиновска-Крстевска, с.р.